

بررسی تطبیقی مقررات انضباطی مدارس در ایران و کشورهای منتخب

محسن فرمهینی فراهانی^۱، احمد طالعی فرد^۲، محمود امیدی^۳، سید روح الله موسوی^۴

چکیده

مقدمه: در عصر حاضر همه ملت‌ها، با هر نظام سیاسی و اجتماعی پیشرفته و یا در حال پیشرفت به مسئله برنامه‌ریزی و اصلاحات تربیتی توجه خاص دارند لذا هدف این پژوهش، شناسایی و مقایسه اصول حاکم، روش‌های تنظیم و اجرای مقررات انضباطی و همچنین شناسایی خلاءهای قانونی در خصوص موارد انضباطی مدارس ایران از طریق مقایسه با چند کشور دیگر است تا از این مجرا دلالت‌ها و رهنمودهایی برای بهبود تنظیم، تصویب و اجرای چنین مقرراتی در کشور به دست آید.

روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه کیفی می‌باشد که با روش تطبیقی انجام شده است. نمونه پژوهشی ایران و کشورهای منتخب (انگلستان، آلمان، فنلاند، فرانسه، ترکیه، ژاپن، مالزی، پاکستان و امارات) هستند که به دلیل قرار گرفتن در رتبه‌های بالا در آموزش و پرورش جهان و نیز داشتن اشتراکات فرهنگی و مجاورت منطقه‌ای به صورت هدفمند برگزیده شدند. تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده به کمک الگوی بردی در چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری، مقایسه صورت پذیرفت.

نتایج: تمرکزگرایی بیش از حدی در خصوص قوانین انضباطی در کشور جاری است و مدارس اختیار خاصی در خصوص تصمیم‌گیری در این موارد ندارند. همچنین بررسی مقایسه‌ای آیین نامه‌ها نشان داد در قوانین انضباطی وضع شده در کشور که بصورت متمرکز ابلاغ می‌گردند دو کاستی "تاریخ گذشته‌گی" برخی از آنها و "سکوت و در مواردی خلا قانونی" در خصوص برخی موارد انضباطی جدید قابل شناسایی و تأمل است.

نتیجه‌گیری: قانون‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی می‌توانند با استفاده از نتایج پژوهش، تدابیر شایسته را جهت اصلاح و بازنگری اساسی مقررات انضباطی مدارس اتخاذ کنند. مدیران مراکز آموزشی نیز قادر خواهند بود تا نتایج موجود را بر اساس تجربیات عملی خود تطبیق داده و رضایت معلمان، دانش‌آموزان و والدین را جلب نمایند.

کلمات کلیدی: مقررات انضباطی مدارس، تحلیل تطبیقی، ایران، کشورهای منتخب.

مقدمه

است (۱). قانون مجموعه‌ای از دستورالعمل‌هاست که از سوی

موسسات به اجرا گذاشته می‌شود و به عنوان میانجی در

از جمله مهم‌ترین مقررات مربوط به زندگی اجتماعی "قانون"

۱- دانشیار فلسفه تعلیم و تربیت - گروه علوم تربیتی دانشگاه شاهد - تهران - ایران

آدرس الکترونیکی: farmahinifar@yahoo.com

۲- دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه شاهد تهران

۳- دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه شاهد تهران

۴- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی

و نظارت در اجرای مقررات نسبت به دو کشور دیگر مطلوب نیست (۳). پاكنهادهای نیز مقررات انضباطی مدارس را در نظام‌های آموزشی ایران، کویت و امارات عربی متحده بررسی کرده است. ایشان در این تحقیق به این نتیجه رسیده که بندهای مرتبط با تشویق در مقررات انضباطی در ایران نسبت به امارات متحده عربی، بسیار محدود است و از طرف دیگر نقاط ضعف این مقررات در ایران نسبت به کشورهای امارات عدم توجه به وظایف اولیای دانش آموزان در مقررات است (۴).

وجود خلاهایی در مجموعه مقررات انضباطی کاملاً طبیعی است اما چنانچه این کاستی‌ها با بررسی‌هایی معین گردند آنگاه می‌توان قبل از اینکه رخدادهای پیامدهای ناگوار یا نامعینی به بار آورد، از آن جلوگیری کرد. دانش آموزان، خانواده‌ها و معلمان و مدیران چنانچه این قوانین را از قبل بدانند مسلماً نوع رفتار و تصمیم‌هایشان منطبق با آنان می‌گردد (۵). با در نظر گرفتن مطالب فوق سوالات مقاله حاضر است از اینکه اولاً مکانیسم وضع مقررات انضباطی در کشورهای هدف چگونه است؟ ثانیاً مقررات انضباطی این کشورها ناظر بر چه حوزه‌ها و موضوعاتی است؟ به عبارت جزئی‌تر، اصول و قوانین انضباطی در دوره‌های مختلف تحصیلی با توجه به ابعاد (طراحی، اجرا، نظارت، تشویق و تنبیه، حقوق و وظایف متقابل دانش آموزان، معلمان، مدرسه و والدین و نحوه استیفا و انجام آن، استفاده دانش آموزان از وسایل دیجیتالی و پوشش) در این کشورها چگونه است؟ ثالثاً با در نظر گرفتن چالش‌ها و کاستی‌های قوانین انضباطی و شرایط کشورمان چه رهنمودهای قابل استفاده‌ای را می‌توان ارائه نمود؟

روش کار

این پژوهش یک مطالعه کیفی می‌باشد که با روش تطبیقی انجام شده است. نمونه پژوهشی ایران و کشورهای منتخب از جمله انگلستان، آلمان، فنلاند، فرانسه، ترکیه، ژاپن، مالزی، پاکستان و امارات هستند که به دلیل قرار گرفتن در رتبه‌های بالا در آموزش و پرورش جهان و نیز داشتن اشتراکات فرهنگی و

پیوندهای اجتماعی بین مردم عمل می‌کند. به عبارت دیگر هر چیزی که تنظیم‌کننده رفتار انسان باشد، قانون نام دارد. این قانون می‌تواند قوانین فیزیکی باشد که بر انسان تأثیر دارد یا قوانین اخلاقی و یا قانونی باشد که دولت یا قدرت فراتر یک کشور آن را به شیوه خاص و در جایگاه خاصی وضع نموده است (۲). آموزش و پرورش نیز دارای قوانین خاص خود می‌باشد که عمدتاً شامل قوانین انضباطی و قوانین تحصیلی است و بر اساس اصول هر کشوری وضع می‌شوند. قوانین انضباطی که موضوع بحث این مقاله است به منظور برقراری نظم عادلانه برای کمک به نیل به اهداف تربیت وضع می‌گردند. چرایی نیاز به وضع چنین قوانینی لازم به توضیح مبسوط ندارد چرا که در هر اجتماعی از جمله مدرسه، افراد متنوع با علایق و ترجیحات متفاوت در کنار هم هستند و علایق و ترجیحات فرد در بافت اجتماع دچار محدودیت‌هایی است که بالطبع برخوردهای ترجیحاتی را به بار می‌آورد و برای زیست در چنین اجتماعی لازم است بر اساس توافق‌هایی بین افراد، برخی ترجیحات و اقدامات انجام شود و برخی نشود. این توافقات همان مقررات هستند که همه خود را به رعایت آنان مکلف می‌بینند تا هدف جامعه یعنی تربیت و تحصیل، حاصل گردد. از اهداف این پژوهش پرداختن همزمان به چگونگی وضع قوانین انضباطی (فرایند کار) و نیز نوع قوانین وضع شده (محصول کار) در ایران و کشورهای منتخب است تا از این محمل، تجارب، درس‌های آموخته شده و دلالت‌های عملی برای نظام آموزشی ایران استخراج شود. پیشینه پژوهشی این موضوع نشان از پرداختن محققان به هر دو موضوع اشاره شده در بالا (شیوه وضع قوانین انضباطی و نوع قوانین وضع شده) دارد. البته پژوهش‌هایی هم به بررسی سایر ابعاد قوانین پرداخته‌اند. برای نمونه تاری، مقررات انضباطی و آموزشی سه کشور آمریکا و کره جنوبی را به همراه ایران مقایسه نموده و مشخص ساخته مقررات انضباطی ایران کلی است، به جنبه‌های اجرایی در مقررات توجهی نشده، طراحی مقررات کاملاً متمرکز می‌باشد،

به جهت فراهم آوردن بخشی از بافت مورد نیاز برای درک بهتر عناصر مورد مقایسه، در جدول (۱) ساختار کلی نظام آموزشی و سطوح سنی دانش آموزان کشورهای مورد مطالعه نشان داده می‌شود:

مقررات انضباطی در نظام آموزشی ایران و کشورهای منتخب

قبل از تشریح وضعیت مقررات انضباطی ابتدا باید مرجع قانون‌گذاری انضباطی در هر کشور تبیین شود. در این ارتباط باید گفت که شورای عالی و متمرکز آموزشی عهده دار ابلاغ مقررات درون سازمانی در ایران و ژاپن است. در دیگر کشورها

مجاورت منطقه‌ای به صورت هدفمند برگزیده شدند. تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده به کمک الگوی بردی در چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری، مقایسه صورت پذیرفت به گونه‌ای که ابتدا مقررات تحصیلی و انضباطی کشورهای هدف جمع‌آوری شد (۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵)، سپس مورد توصیف قرار گرفته و تحلیلی بر آنها نگاشته شد تا در نهایت با یکدیگر همجوار شده و مورد مقایسه قرار گرفتند.

یافته‌ها

ساختار نظام آموزش عمومی در ایران و کشورهای منتخب

جدول ۱- ساختار نظام آموزش عمومی در ایران و کشورهای منتخب

دوره تحصیلی	ایران	انگلستان	آلمان	فرانسه	فنلاند	ترکیه	ژاپن	مالزی	پاکستان	امارات
طول دوره و سن اختصاصی آن										
ابتدایی	۶ سال (۶ تا ۱۱ سالگی)	۶ سال (شروع در ۴ یا ۵ سالگی در انگلستان، ولز و اسکاتلند و اتمام در ۱۱ تا ۱۲ سالگی)	۴ تا ۶ سال ابتدایی به ایالت بستگی دارد. (۶ تا ۱۰ سالگی در برخی ایالتها ۶ تا ۱۲ سالگی)	۶ سال (۶ تا ۱۰ سالگی)	آموزش عمومی ۹ ساله	آموزش عمومی ۹ ساله (۶ تا ۱۴ سالگی)	۶ سال (۶ تا ۱۲ سالگی)	۶ سال (۶ تا ۱۲ سالگی)	۵ سال (۵ تا ۱۰ سالگی)	۶ سال (۶ تا ۱۱ سالگی)
متوسطه اول	۳ سال (۱۱ تا ۱۴ سالگی)	۵ سال (۱۲ تا ۱۶ سالگی)	۵ سال در هاپت شوله، ۶ سال در رناله شوله، ۷ تا ۸ سال در گیمنازیوم زمان بیشتر برای متقاضیان ورود به آموزش عالی (۱۰ تا ۱۵ سالگی)	۴ سال (۱۱ تا ۱۵ سالگی)	۹ ساله (۶ تا ۱۴ سالگی)	۳ سال (۱۲ تا ۱۵ سالگی)	۳ سال برای مدارس مالی و ۴ سال برای مدارس چینی و تامی (۱۲ تا ۱۵ سالگی)	۳ سال (۱۲ تا ۱۵ سالگی)	۳ سال (۱۲ تا ۱۴ سالگی)	۳ سال (۱۲ تا ۱۴ سالگی)
متوسطه دوم	۳ سال (۱۵ تا ۱۷ سالگی)	۲ سال (۱۶ تا ۱۸ سالگی)	۳ سال (۱۶ تا ۱۹ سالگی)	۳ سال (۱۶ تا ۱۸ سالگی)	۳ سال (۱۶ تا ۱۹ سالگی)	۳ سال (۱۴ تا ۱۸ سالگی)	۲ سال (۱۶ تا ۱۸ سالگی)	متوسطه تکمیلی در کلاسهای ۹ و ۱۰ (۱۴ تا ۱۵ سال)	متوسطه بالاتر در کلاسهای ۱۱ و ۱۲ (۱۶ تا ۱۷ سال)	۳ سال (۱۵ تا ۱۷ سالگی)

غیر مرتبط با یادگیری ممنوع است و به راحتی می توان استدلال کرد که تلفن همراه می تواند به یادگیری برخی موضوعات درسی کمک کند چراکه اصلاً مفهومی تحت عنوان یادگیری همراه توسط تکنولوژیست های آموزشی بکار می رود. این در صورتی است که در اکثر کشورهای مورد مقایسه، استفاده از این وسایل را ممنوع اعلام کرده اند و این به علت دلایلی همچون اختلال در کلاس درس به خاطر زنگ تلفن، استفاده از گوشی های دوربین دار به عنوان وسیله تقلب در امتحان، و اشاعه موارد غیر اخلاقی به وسیله دانش آموزان است. اطلاعات موجود در جدول ۴ نشان می دهد که مدارس در همه کشورها اقتضائات بوم شناختی، فردی و خانوادگی دانش آموزان را در غیبت های مجاز لحاظ می کنند. زورگویی رفتار نیست که از یک فرد یا گروه سر می زند و بیشتر زمان ها تکرار می شود و از لحاظ روحی و عاطفی به دیگر افراد

نیز وزارتخانه آموزش و پرورش توصیه نامه های غیر الزام آور و مقررات کلی را صادر و ابلاغ می نماید اما امر اصلی بر عهده شوراهای مدارس واگذار شده است. همان گونه که در جدول ۲ نیز مشاهده می شود در موضوع پوشش و استفاده یا عدم استفاده از لباس های متحد الشکل، کشورهای مورد مطالعه دارای تنوع وسیعی هستند. اول اینکه بر اساس اصل تمرکز زدایی، تصمیم را به مدرسه و شورای آن واگذار کرده اند. دوم اینکه چنانچه تصمیم به استفاده از چنین لباس های باشد، هم تنوع رنگ آن ها و هم شرایط اقلیمی و فرهنگی هر منطقه و مدرسه لحاظ گردیده است. بر اساس جدول شماره ۳ ورود طیف وسیعی از موارد غیر تحصیلی توسط دانش آموز به مدرسه ممنوع است. اما در مورد استفاده یا عدم استفاده از تلفن همراه توسط دانش آموزان در مدارس ایران فقط به این مساله اشاره شده که ورود وسایل

جدول ۲- نوع پوشش دانش آموزان در مقررات انضباطی مدارس ایران و کشورهای منتخب

کشور	نوع پوشش
ایران	متناسب با شئون اسلامی (ساده، آراسته و متناسب با محیط آموزشی)
انگلستان	استفاده از لباس متحدالشکل در انواع و رنگ های متنوع به دستور عهده هیئت مدیره
آلمان	استفاده از لباس متحدالشکل در انواع و رنگ های بر اساس نظرات شورای مدرسه
فرانسه	ممنوعیت پوشیدن لباس های مذهبی ممنوعیت پوشیدن لباس هایی با پیام های زشت و ناپسند به منظور ترویج الکل، سیگار، مواد مخدر و روابط نامشروع ممنوعیت پوشیدن لباس های ساحلی و بدون آستین ممنوعیت پوشیدن لباس های دارای پیام های انگلیسی به خاطر ارتقاء زبان فرانسه
فنلاند	چارچوب خاصی تعریف نشده است.
ترکیه	ممنوعیت پوشیدن لباس هایی که نشان مذهبی به شمار می رود.
ژاپن	تدارک یونیفرم برای هر فصل انتخاب رنگ کفش دانش آموز توسط مدرسه
مالزی	لباس متحدالشکل جهت دانش آموزان مسلمان و غیر مسلمان به طور جداگانه وجوب رعایت حجاب توسط دختران مسلمان ممنوعیت رنگ کردن ناخن و بلند نگه داشتن آن ممنوع بودن استفاده از زیور آلات و آرایش غیر معمول
پاکستان	ایالتی بودن پوشش به دلیل وجود دانش آموزان اردو، مسلمان و انگلیسی
امارات	لباس اصیل و سنتی اعراب و تأکید بر لزوم رعایت حجاب از سوی دانش آموزان دختر

جدول ۳- مصادیق ورود مواد ممنوعه و تلفن همراه به مدرسه در مقررات انضباطی مدارس ایران و کشورهای منتخب

کشور	مواد ممنوعه	تلفن همراه
ایران	وسایل تجملی و آرایشی وسایل غیر مرتبط با امور تحصیلی	در غیر ساعات درسی ممنوع نیست اما در صورت ایجاد مزاحمت به امور آموزشی و کنشگران موجود در مدرسه ضبط و به والدین تحویل داده می شود.
انگلستان	مشروبات الکلی سیگار و مواد مخدر انواع سلاح اقلام گران بها بازیهای الکترونیکی	دانش آموزان نباید از موبایل در خلال کلاس به جز موارد فوری که آن هم تحت کنترل کارکنان باشد، استفاده کنند. استفاده آموزشی از موبایل و استفاده از آن برای اطمینان از ایمنی دختران با نظارت معلم بلامانع است.
آلمان	سیگار، مواد مخدر و مواد روانگردان انواع سلاح حتی به طور اسباب بازی وسایل ذی قیمت، پول فراوان وسایل لیزری و الکترونیکی اسکیت، اسکوتر و موتور	استفاده از موبایل در ساعات آموزشی ممنوع است.
فرانسه	سیگار و مواد مخدر اسکیت، دوچرخه، اسکوتر و موتور	استفاده از موبایل در ساعات آموزشی ممنوع است.
فنلاند	مسکرات سیگار، مواد مخدر مواد محترقه	استفاده از موبایل در ساعات آموزشی ممنوع است.
ترکیه	وسایل غیر مرتبط با امور آموزشی و تربیتی نوشیدنی های الکلی سیگار، فندک و مانند آن سلاح و ترقه	استفاده صحیح از موبایل در مدارس بلامانع است. استفاده مجاز با دستور مدیر
مالزی	مشروبات الکلی سیگار، مواد مخدر مواد آرایشی، طلا و جواهر	استفاده از موبایل در ساعات آموزشی ممنوع است.
پاکستان	مشروبات الکلی سلاح سرد	سه نوع مدرسه اردو، مسلمان و انگلیسی که هر کدام مقررات جداگانه ای دارند. مدارس مسلمان تاکید بر عفت و حیا دارند و پوشیدن لباسهای پوشاننده کامل اجباری است.
امارات	مشروبات الکلی و دخانیات سلاح سرد زیورآلات گران قیمت	استفاده از موبایل در ساعات آموزشی ممنوع است.

بخاطر موقعیت ضعیف تر و خطرپذیرتر گروهی حاصل شود همانند کودکانی که فرزند خوانده یا یتیم اند. اطلاعات مندرج در جدول (۵) نشان می دهد که متأسفانه در آیین نامه های انضباطی ایران این خلا مقرراتی مشهود است و با عنایت به

صدمه می زند. زورگویی می تواند در اشکال مختلف رخ بدهد (برای نمونه زورگویی و تهدید سایبری از طریق پیامک یا اینترنت) و اغلب ریشه تعصبی علیه گروه های دیگر (خصوصاً اقلیت ها) دارند برای نمونه براساس نژاد، مذهب، جنسیت یا

جدول ۴- مصادیق غیبت مجاز دانش آموزان در مقررات انضباطی مدارس ایران و کشورهای منتخب

کشور	غیبت مجاز
ایران	غیبت‌های ناشی از بیماری، فوت اقوام و بستگان نزدیک، سفرهای زیارتی به اماکن متبرکه، صعب‌العبور بودن مسیر در فصل‌های سرد، شرکت در برنامه‌های آموزش و پرورش در خارج از مدرسه، مانند المپیادهای علمی-فرهنگی و مسابقات ورزشی
انگلستان	بیماری، مسابقات ورزشی-هنری، مراسم خانوادگی، مذهبی، مسافرت، مراقبت از فرزندان کوچک خانواده
آلمان	بیماری، مرخصی، معافیت از درس‌های خاص به دلایل پزشکی
فرانسه	بیماری دانش‌آموز (به خصوص در موارد مسری و عفونی بودن)، شرکت خانواده در مراسم رسمی، ایجاد مانع در حمل و نقل به خاطر تصادف
فنلاند	بیماری، مرخصی، مسافرت‌های ضروری
ترکیه	مسافرت، مراسم خانوادگی، برنامه‌های مذهبی، فعالیت‌های مورد حمایت مدرسه، قرارهای پزشکی
ژاپن	مرخصی، بیماری خود یا والدین
مالزی	بیماری، مراسمات مذهبی و دینی
پاکستان	بیماری، مسافرت اجباری والدین، مسابقات ورزشی
امارات	بیماری و قرارهای پزشکی، مرخصی، برگزاری آیین‌های مذهبی

اینکه آسیب‌های جدی بر این رفتار مترتب است و در بیشتر اوقات قربانی این رفتار بخاطر معذورات فرهنگی‌مان از بیان آن خودداری می‌کند، لذا ترغیب برای تدوین مقررات مربوطه در سطح مدرسه و همچنین آگاهی بخشی در سطح معلمان و دانش‌آموزان سراسر کشور ضروری است.

بر اساس اطلاعات جدول (۶) در حوزه تشویق و تنبیه مقایسه کشورهای مورد مطالعه نشان داد اصل تمرکز زدایی باعث شده اختیارات مدارس وسعت یابد و مدارس با تدوین سیاست‌های تشویقی و تنبیهی منطبق با مدرسه و بافت ویژه اش اقدام به این عمل نموده‌اند گرچه در برخی موارد در خصوص سیاست‌های تنبیهی، وزارت مرکزی رهنمودها و اصول کلی را تدوین و ابلاغ نموده است. نکته قابل تأمل قوانین انضباطی کشورهای مورد مطالعه این بود که به معلمان توصیه می‌شد به جای تأکید بر کاهش رفتارهای نامناسب (اقدامات سلبی)، تقویت مثبت برای رفتارهای مناسب (اقدامات ایجابی) را سرلوحه کارخویش قرار دهند و این اصل ابتدای پژوهشی هم دارد. در آیین‌نامه‌های انضباطی کشورهای مورد مطالعه - و در ایران - تنبیهات از نصیحت و موعظه کلامی شروع می‌شود و در مراحل بعدی

اخطار کتبی صورت می‌گیرد. سایر راهکارهای ذکر شده نیز محروم کردن از تفریح و صحبت با والدین، تعویض کلاس و مدرسه، جریمه مالی (فرانسه) برای برخی جرایم، در موارد شدیدتر مجازات بازداشت در کتابخانه و امثال آنها (همانند ژاپن) با اطلاع والدین پدر و مادر، نگه داشتن دانش‌آموز خاطی در مدرسه بعد از اتمام ساعت آموزشی (انگلستان) می‌باشند. هر یک از این‌ها بر اساس مورد پیش آمده و شرایط خاص هر مدرسه‌ای می‌تواند بکار گرفته شود. مورد بعدی این که تقریباً در همه کشورهای مطالعه شده تنبیه بدنی ممنوع است با این حال در دستورالعمل‌های بازبینی شده به وسیله وزارت آموزش و پرورش ژاپن از آنجایی که معلمان نقش والدین و اولیاء دانش‌آموزان را در مدرسه ایفا می‌کنند باید اجازه زدن ضربه‌های ملایم را به دانش‌آموز داشته باشند، همانطور که والدین گاهی اینگونه تنبیه‌هایی برای فرزندان خود در نظر می‌گیرند. از دیگر ضوابط تنبیه احصا شده در این پژوهش می‌توان به این موارد اشاره کرد: جلب توجه دانش‌آموز به اشتباه خود، اعمال تنبیه متکی به یافته‌های علمی و استفاده از الگوهای مناسب تغییر رفتار، تنبیه روشنگرانه، خیرخواهانه و

اخطار کتبی صورت می‌گیرد. سایر راهکارهای ذکر شده نیز محروم کردن از تفریح و صحبت با والدین، تعویض کلاس و مدرسه، جریمه مالی (فرانسه) برای برخی جرایم، در موارد شدیدتر مجازات بازداشت در کتابخانه و امثال آنها (همانند ژاپن) با اطلاع والدین پدر و مادر، نگه داشتن دانش‌آموز خاطی در مدرسه بعد از اتمام ساعت آموزشی (انگلستان) می‌باشند. هر یک از این‌ها بر اساس مورد پیش آمده و شرایط خاص هر مدرسه‌ای می‌تواند بکار گرفته شود. مورد بعدی این که تقریباً در همه کشورهای مطالعه شده تنبیه بدنی ممنوع است با این حال در دستورالعمل‌های بازبینی شده به وسیله وزارت آموزش و پرورش ژاپن از آنجایی که معلمان نقش والدین و اولیاء دانش‌آموزان را در مدرسه ایفا می‌کنند باید اجازه زدن ضربه‌های ملایم را به دانش‌آموز داشته باشند، همانطور که والدین گاهی اینگونه تنبیه‌هایی برای فرزندان خود در نظر می‌گیرند. از دیگر ضوابط تنبیه احصا شده در این پژوهش می‌توان به این موارد اشاره کرد: جلب توجه دانش‌آموز به اشتباه خود، اعمال تنبیه متکی به یافته‌های علمی و استفاده از الگوهای مناسب تغییر رفتار، تنبیه روشنگرانه، خیرخواهانه و

جدول ۵- سیاست‌های ضد زورگویی و تهدید در مقررات انضباطی مدارس ایران و کشورهای منتخب

کشور	سیاست‌های ضد زورگویی و تهدید
ایران	عدم وجود سند مصوب یا برنامه لازم الاجرا در این مورد
انگلستان	پیشگیری از زورگویی با حمایت از افراد در معرض زورگویی و مشاوره با آنان نظرسنجی مستمر از دانش آموزان در مورد این پدیده مشارکت والدین و اطلاع رسانی به آن‌ها در نظر گرفتن اقدامات تنبیهی برای متخلفان مانند از دست دادن ناهار، حذف از کلاس و...
آلمان	آموزش مستقیم مقابله با زورگویی به دانش آموزان مشارکت والدین برای مقابله با این پدیده پیشگیری با ابزارهای مختلف استفاده از ابزارهای مختلف تنبیهی و تشویقی برای مقابله با آن
فرانسه	ورود معلم، مدیر و والدین
فنلاند	طراحی و اجرای برنامه کیوا با همکاری دانشگاه ترکو
ترکیه	ورود مدیر و والدین و نیز آگاه سازی اداره پلیس در صورت شکایت جدی فرد شاکی
ژاپن	ورود معلم و مدیر و حل مسئله در درون کلاس و مدرسه
مالزی	واگذاری اختیارات به معلمان
پاکستان	در نظر گرفتن موارد تنبیهی برای افراد متخلف توسط مدیر و معلم
امارات	مشارکت مدیر و معلم و در صورت نیاز والدین

برای پیگیری حضور والدین برای حل مشکلات فرزندانشان داده شده است که در صورت غیبت یا رفتار مشکل ساز از سوی دانش آموز و عدم همکاری والدین برای اصلاح وضعیت از طریق دادگاه‌های نوجوانان نسبت به عدم پرداخت مزایای فرزند اقدام می‌شود و در درجه بالاتر والدین را مورد تعقیب کیفری قرار می‌دهند. سبک نگارش وظایف اولیاء و مدرسه و دانش آموزان نیز مسأله‌ای با اهمیت است، یکی از این سبک‌ها که در این تحقیق به دست آمد سبک نگارش حقوق و وظایف متقابل است که در مقابل هر حق وظیفه‌ای نگاشته شود. در مورد وضعیت تعامل پلیس با مدرسه نیز باید گفت که بنابر تجارب کشورهای مورد مطالعه، فراهم نمودن شرایطی برای حضور نهاده‌تر، تسهیل شده‌تر و اثربخش‌تر پلیس مدرسه در مدارس ضرورت دارد. البته آموزش و توجیه و انتخاب افرادی که قرار است بعنوان پلیس با مدارس همکاری داشته باشند از حساسیت خاصی برخوردار است. یافته‌های مقایسه‌ای

باحفظ آبروی دانش آموز باشد، تعامل با دانش آموز بر اساس احترام به شخصیت و احساساتش بوده و متناسب با مراحل رشد باشد، ممنوع بودن تنبیه بدنی در تمام اشکال، عدم استفاده از تمسخر و استهزاء دانش آموزان به عنوان تنبیه. بر اساس اطلاعات موجود در جدول (۷) در قسمت مسئولیت‌های والدین، موضوع قراردادهای والدین با مدرسه می‌تواند یکی از موضوعات مهم و قابل عنایت برای کشورمان باشد چراکه پژوهش‌ها نشان داده‌اند در کشورهای شرقی، توقع و انتظار خانواده‌ها از مدرسه و فرزند خویش بسیار بالاست اما برای خود و خانواده نقش کمی قائل‌اند و در عمل برای آن اقدامی نمی‌کنند و مسئولیتی نمی‌پذیرند. این شرایط در کشورهای غربی الگویی مشارکتی است و سهام مدرسه و خانواده به یک اندازه است. لذا تدوین و امضای قرارداد بین مدرسه و والدین با عنایت به تجربه کشورهای مورد مطالعه باید مورد توجه قرار گیرد. در فرانسه، تضمین‌های محکم‌تری

جدول ۶- جایگاه و چگونگی اعمال تشویق و تنبیه در مقررات انضباطی مدارس ایران و کشورهای منتخب

کشور	تشویق	تنبیه
ایران	تشویق شفاهی به روش های گوناگون لوح تقدیر اردوهای دانش آموزی اعطای نشان های دانش آموزی	تذکر و اخطار شفاهی به طور خصوصی تذکر و اخطار شفاهی در حضور دانش آموزان کلاس مربوط اخراج موقت از مدرسه با اطلاع قبلی ولی دانش آموز، حداکثر برای مدت سه روز انتقال به مدرسه دیگر
انگلستان	تشویق کلامی و غیر کلامی کارت پستال های تبریک مژده گانی ستاره طلایی گواهینامه هایی نشانگر همیاری های سازنده به جامعه	موعظه و نصیحت رودر رو حذف از گروه (در کلاس) حذف از دسترسی به سیستم فناوری اطلاعات مدرسه، حذف از صبحانه یا ناهار مدرسه اخراج موقت اخراج دائم
آلمان	جوایز کلامی و پرداختی	اقدامات تربیتی (نصیحت، صحبت و..) نوشتن ملامت نامه انتقال به کلاس یا گروه دیگر محرومیت از مدرسه و فعالیتهای آن به مدت دو روز تا دو هفته تهدید به اخراج از مدرسه اخراج از مدرسه و تهدید به محرومیت از تمام مدارس دولتی در کشور ممنوعیت از تمام مدارس دولتی در کشور
فرانسه	اعطای جوایز و بورس های تحصیلی	مقداری نصیحت و با توجه به جرائم، معذرت خواهی فوری جداسازی ساده افراد از یکدیگر محروم نمودن از تفریح صحبت با والدین یک تا یک تا چند هفته اخراج با توجه به جرائم اخراج قطعی به اضافه اقدامات قانونی با توجه به جرایم
فنلاند	تشویق گروهی به دلیل تأکید بر پیشرفت همه دانش آموزان نه تک محور بودن (عدم تأکید بر رقابت محوری)	نصیحت اخطار کتبی صحبت با اولیای دانش آموز اخراج موقت و دائم

ادامه جدول ۶

کشور	تشویق	تنبیه
کلامی	تذکر لفظی	
ترکیه	تقدیر نامه با توجه به امتیازات	اخذ تعهد ملاقات با اولیا مذمت و ملامت تعویض مدرسه
ژاپن	واگذاری تکالیف درسی سطح بالا	نصیحت یا راهنمایی ویژه به وسیله مدیر توبیخ تعلیق به مدت زمان مشخص و نامشخص اخراج داوطلبانه و رسمی
مالزی	نظام تشویق امتیازی که فرد پس از کسب ۱۰۰ امتیاز از جوایز بهره مند خواهد شد ثبت خوب یا خیلی خوب در گواهینامه جوایز عینی	نصیحت هشدار و اخطار دریافت غرامت گزارش به پلیس تغییر مدرسه تعلیق از مدرسه
پاکستان	کامپیوتر شخصی و بورس تحصیلی برای نقرات برتر	جریمه اخراج موقت و دائم
امارات	تشویق و تحسین کلامی تقدیر نامه قدردانی به درخواست مدرسه از طریق رادیو، روزنامه ها، مجلات چاپ اسم و تصویر دانش آموز و قدردانی از وی از طریق سایت اینترنتی مدرسه اعطای نمایندگی مدرسه در جلسات، نشستها و همایش های دانش آموزی یا سفرهای خارجی یا هیئت های دانش آموزی رسمی	هشدار شفاهی درخواست معذرت خواهی هشدار کتبی و دعوت از والدین تغییر کلاس دانش آموز انتقال به مدرسه دیگر انتقال به مدارس بزرگسالان

ایران برای مقابله با بزهکاری اطفال و نوجوانان فقط به تشویق و تنبیه توجه شده و به سایر الگوهای موثر همچون حضور و مشارکت نهادهایی همچون پلیس، البته بصورت عدالت ترمیمی (میانجی گری) توجه چندانی نشده است.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه تطبیقی نظام های آموزش می تواند برپایی نظام های آموزشی را برای مدیران و عاملان آنها روشن سازد. نمی توان نظام آموزشی را بدون شناخت و پذیرش پویایی و پیچیدگی

این تحقیق نشان می دهد پلیس می تواند در برخی فعالیتها همچون آموزش ترافیک و مبارزه با سوء مصرف مواد حضور اثربخش داشته باشد. بیشتر اقدامات از نوع پیشگیری است اما در خصوص برخورد با بزه - در صورت بروز - نیز الگوهای خاص و متفاوت خویش را می طلبد همچون آنچه را از آن بعنوان عدالت ترمیمی نام می برند. پژوهش های درون کشوری هم موید چنین توصیه ای می باشند از آن جمله در دانشکده حقوق دانشگاه تهران پژوهشی با موضوع پیشگیری مدرسه - محور از بزهکاری اطفال و نوجوانان انجام گرفت (۱۶) که نشان داد در

جدول ۷- جایگاه والدین و پلیس در مقررات انضباطی مدارس ایران و کشورهای منتخب

کشور	والدین	پلیس
ایران	برگه‌هایی که در موقع ثبت نام توسط دانش‌آموز و ولی او تکمیل می‌شود، حاوی اهم وظایف انضباطی دانش‌آموزان است تا ضمن آگاهی و توجه، دانش‌آموز و ولی او انجام این وظایف را تعهد کنند.	تا حد امکان ورود پلیس به مدرسه جایز نیست اما در مواقع ضروری و به درخواست مدیر و یا معلمان امکان پذیر است.
انگلستان	قرارداد با والدین توافقنامه ای است بین والدین یا قیم، یا مسئولان محلی با هیئت امنای مدرسه؛ این قرارداد وجه تنبیهی ندارد بلکه راهی است برای همکاری مدرسه و مقامات محلی برای اصلاح رفتار کودک یا حضور او در مدرسه و به منظور جذب حمایت عملی از مدرسه و مقامات مسئول محلی طراحی شده است. قرارداد رفتاری یک قرارداد داوطلبانه است که بین مدرسه، والدین و مقامات محلی امضا می‌شود و کسی نمی‌تواند والدین را مجبور به امضای این قرارداد کند. هرچند آن می‌تواند به والدین کمک کند و فرصت‌هایی برای حمایت بیشتر دانش‌آموز جدا از آموزشش فراهم آورد. اگر والدین تصمیم گرفتند که این قرارداد را امضا نکنند، آنها باید راه‌های دیگری برای اصلاح رفتار و حضور دانش‌آموز خود پیدا کنند و این راه را با بحث و بررسی با مسئولان مدرسه و مقامات محلی پیدا کنند. اگر این اقدام انجام نشد و بهبودی در رفتار دانش‌آموز صورت نگرفت مقامات محلی راه‌های دیگری را برای انجام اقدام علیه والدین در نظر می‌گیرند که می‌تواند دادخواست به دادگاه علیه والدین به منظور وادار ساختن آنها به حضور در کلاسهای والدین به منظور بررسی رفتار دانش‌آموز و حضور نامنظم وی باشد. در جلساتی که طبق قرارداد تشکیل می‌شود والدین می‌توانند درباره مشکلاتی که با فرزندانشان دارند و کمکهایی که می‌تواند از طرف مدرسه به آنها شود و سودمند است بحث کنند.	بسیاری از مدارس افسر پلیس اختصاصی دارند که به طور مرتب از مدرسه بازدید می‌کند یا در مدرسه تحت قرارداد امنیتی مدارس می‌ماند. کمک به امن تر ساختن محیط مدرسه، گشت زنی در راهروها و محوطه مدرسه این امکان را در اختیار پلیس قرار می‌دهد که امنیت مدرسه را از طریق شناسایی و برخورد با مزاحمان و واکنش سریع بهبود ببخشد. اقدام علیه رفتارهای ضد اجتماعی، ارزیابی و پاسخ به موضوعاتی همچون رفتار ضد اجتماعی، زورگویی، آزار و اذیت، قربانی ساختن و حوادث خشونت بار می‌تواند در قلمرو نقش پلیس محسوب شود. افسران پلیس همچنین شیوه‌های عدالت ترمیمی (تاکید بر میانجیگری) در مدارس را تسهیل می‌کنند. در این موارد، افسر پلیس با به دست گرفتن نقش رهبری در میانجیگری بین مجرمین و قربانیان و با استفاده از تکنیک‌های متنوع حل تعارض، سعی در نهادینه کردن این روش‌ها در مدرسه می‌کنند. افسران پلیس می‌توانند دانش و تجربه خود در این حوزه را در اختیار جامعه محلی، گروه‌های داوطلب و نهادهای عمومی قرار دهد تا اجرای قانون مورد نظر تسهیل گردد. پلیس همچنین اختیار دارد در برنامه درسی مدرسه برای کمک به درس آموزش شهروندی و بهداشت اجتماعی و آموزش در قالب موضوعاتی از قبیل رفتار مثبت و مهارت‌های شهروندی، ایمنی جاده‌ها، سوء استفاده از دختران، پیامدهای حاصل از تصمیمات و فعالیت‌های جنایی فعالیت کند.
آلمان	در هر یک از ایالت‌های آلمان در مقررات مدرسه شرایط و ضوابط خاصی پیش بینی شده است. در وستفالیای مسئولیتهای والدین، معلمان و تا حدودی دانش‌آموزان در قرارداد رفتاری به طور شفاف بیان شده است. قبول مقررات مدرسه که به طور واضح بیان شده اند به عنوان قسمتی از قرارداد است. همچنین قراردادهای فردی نیز وجود دارد که به ویژه در مورد رفتار مشکل‌زا و انحرافی کاربرد دارند. در این قراردادهای، دانش‌آموزان تعهدهای محکم رفتاری می‌دهند که پیشرفت نموده و این پیشرفت خود را با کمک اولیاء، معلمان و دانش‌آموزان حفظ کنند. در همان زمان تعیین می‌شود که چگونه و چه وقت ابزارهای مرتبط مطابق مقررات مدرسه به کارگرفته شود. در برننبورگ، معلمان و والدین ترغیب می‌شوند تا قراردادهای دوستانه در خصوص رفتار و یادگیری با جهت همکاری با یکدیگر داشته باشند. قسمتهای مرتبط باید با یکدیگر برای دستیابی به اهداف مدرسه توافق کنند. در ساکسونی، حسه و مکلبورگ قراردادهای یادگیری و رفتاری براساس پیشنهاد متخصصان آموزشی اجرا می‌شود. در برخی مدارس روی توافق نامه‌هایی کار می‌کنند که مخصوص هر دانش‌آموز،	آموزش ترافیک در مدرسه یکی از سنتهای قدیمی آلمان است. در دهه‌های زیادی برنامه آموزش ترافیک در یک ارتباط نزدیک با "انجمن ایمنی خیابان" آلمان صورت می‌گرفت. در مصوبه کنفرانس دائمی وزرای آموزش و پرورش آلمان، آموزش ایمنی خیابان به عنوان قسمتی از ماموریت‌های آموزشی تشخیص داده شده است. دانش‌آموزان در دوره ابتدایی، در چندین واحد آموزشی به طور عملی و نظری به وسیله معلم مدرسه و ماموران پلیس راهنمایی با چالشهای ایمنی در معابر آشنا می‌شوند. معلمان در مدارس آلمان نقش مهمی در مبارزه با سوء مصرف مواد، خصوصا مواد جدید (کراک و...) دارا هستند و به خاطر اینکه دانسته‌های آنان ممکن است کامل نباشد در نتیجه از متخصصان پلیس برای تبادل تجربه استفاده می‌شود. پلیس، مدرسه و سایر نهادها طرحهای مشترکی را برای مبارزه با خشونت در سطح مدارس اجرا می‌کنند و این خشونت هم شامل خشونت فیزیکی، و هم روانی و کلامی می‌شود. پلیس در سه سطح پیشگیری با مدرسه همکاری می‌کند. سطح اول که شامل آموزش مهارتهای اجتماعی، افزایش سطح آگاهی و مبارزه با فقر، استرس و... است. سطح دوم که شامل برحذر داشتن مجرم بالقوه از وقوع جرم است. در سطح سوم نیز مسئولان مدرسه به همراه پلیس باعث کم کردن احتمال رخ دادن حوادث خواهند شد.

ادامه جدول ۷

کشور	والدین	پلیس
	والدین و معلمان طراحی شده است و به نمایش نیز گذاشته شده و قابل دیدن برای هرکس هستند و در هر نیمسال مورد بازنگری قرار می گیرند تا والدین از آنها آگاهی داشته باشند.	
فرانسه	قرارداد مسئولیت والدین می تواند به وسیله رئیس شورای مدرسه بنا به درخواست خود یا برخی مقامات (مانند بازرس آکادمی، رئیس موسسه، بخشدار و یا شهردار) به والدین یا سرپرستان قانونی ارائه شود. در صورت غیبت از مدرسه، اخلاف در عملکرد یک موسسه آموزشی یا سایر مشکلات این قرارداد تعهدات والدین را خاطر نشان ساخته و شامل اقدامات اصلاحی و اجتماعی برای بهبود وضعیت است. وقتی رئیس شورا بخواهد از قرار داد والدین استفاده کند، باید از طریق پست آن را به اطلاع والدین یا سرپرستان قانونی کودک برساند. آنها یک مهلت پانزده روزه دارند تا قرارداد را امضا کرده یا در صورت عدم توافق نظرات خود را به اشتراک گذاشته و دلایل امتناع را بیان کرده پیشنهادهایی را ارائه دهند. دلایل استفاده از این قرارداد و نمایش وضعیت دانش آموز و اولیا، یادآوری تعهدات اولیا برای فائق آمدن بر مشکلات در متن قرارداد آمده است. مدت اولیه قرارداد شش ماه است که تا یک سال قابل تمدید است.	همکاری پلیس در اجرای برنامه های مرتبط با آموزش مهارت های مقابله به افراد سودجو و بزهکار
فنلاند	متعهد شدن والدین در کمک به مشکلات و مسائل آموزشی و تربیتی فرزندان	طراحی مانورهای آموزشی برای دانش آموزان و حضور در مواقع لزوم
ترکیه	در نظر گرفتن فرم های خاص و اخذ تعهد از والدین برای پشتیبانی های همه جانبه فرزندان	حضور در مواقع لزوم
ژاپن	والدین ژاپنی در مورد کودکان باگذشت تر هستند و برای مقامات مسئول احترام بیشتری قائل هستند. این امر باعث می شود آموزگاران ژاپنی از سوی فرهنگی پشتیبانی شوند که به این گونه رعایت ها توجه فراوانی دارند و این امر باعث می شود از شرایط سهل و بهتری به لحاظ کاری برخوردار شوند.	به دلیل قلت وقوع جرم های خشونت آمیز در مدارس ژاپن پلیس حضور چندانی ندارد. اما در برنامه درسی مدارس ابتدایی جایی برای حضور پلیس در مدرسه و آموزش نحوه مواجهه با افراد خطرناک اندیشیده شده است.
مالزی	والدین با پر کردن فرم های مخصوص در روز ثبت نام متعهد می شوند که در مواقعی مانند گزارش عملکرد دانش آموزان، روز تشویق دانش آموزان ممتاز و نیز جلسات انجمن والدین با معلمان که سالانه است حضور یابند.	علاوه بر تجهیز مدارس به دوربین های مدار بسته از اداره پلیس در راستای برقراری امنیت مدرسه و دانش آموزان استفاده می شود. به طوری که در برخی از مدارس جرم خیز ایستگاه پلیس تعبیه شده است.
پاکستان	فرم های ثبت نام دانش آموزان جایی برای ثبت مشخصات شغلی و حرفه ای و نیز هویتی والدین دارد. در ضمن برخی از مدارس پاکستان تعهدی از والدین در راستای توانایی ها و استعدادهایشان که همسو با اهداف مدرسه است؛ اخذ می شود.	ورود جدی پلیس به مدرسه در مواقع تخطی مدیر، معلمان و دانش آموزان
امارات	والدین متعهد می شوند که فرزندانشان قوانین مدرسه را رعایت کنند و خودشان هم در راستای اهداف مدرسه کمک رسانی فکری نمایند.	علاوه بر آموزش ترافیک به دانش آموزان، پلیس با استقرار خود در مدارس پیامدهای قانون گریزی را در همه مدارس بازگو می کند.

آن‌ها می‌توان منشوری قابل فهم‌تر تدوین نمود و به تصریح درک عمیق دانش آموزان و نیز مجریان درون مدرسه‌ای از مقررات کمک نمود.

پ) با توجه به این که در همه حال وجود ضوابط محیطی، قوانین مدون و ارزش‌های اخلاقی برای تسهیل عملکرد دانش آموزانی که به سطوح بالای رشد اخلاقی نرسیده‌اند، ضروری است لذا به نظر می‌رسد قوانین انضباطی مدارس باید بر شیوه‌های پیشگیری از وقوع رفتارهای نامناسب توجه داشته باشند، تا بر روی روش‌های تنبیهی. در این خصوص باید افزود که از عوارض جانبی نامطلوب روش‌های تنبیهی این است که احساس ناخوش آیند حاصل از تنبیه در لحظه تنبیه شدن از طریق شرطی شدن کلاسیک با شرایط تنبیهی و شخص تنبیه کننده تداعی می‌شود و سبب انزجار تنبیه شونده از تنبیه کننده می‌گردد. مشکل دیگر استفاده از روش‌های تنبیهی آن است که تنبیه کردن امر مسری است. کسانی که شاهد تنبیه شدن افراد توسط دیگران بوده‌اند در مواقع دیگر خود به تنبیه کسانی دیگری اقدام کرده‌اند. دانش آموزان تنبیه شده بعداً تنبیه کننده از آب در آمده‌اند. بنابراین فردی که در حضور جمع، دانش آموزان را تنبیه می‌کند به آن‌ها آموزش پرخاشگری می‌دهند. از سوی دیگر آثار استفاده از روش‌های تنبیهی بسیار موقتی بوده و می‌تواند در بلند مدت نتیجه معکوس داده و موادری مانند خشم، انزجار، دروغ‌گویی، ریاکاری، بی‌ارادگی، از دست دادن اعتماد به نفس و حس کنجکاو، بی‌اعتمادی و کینه‌توزی، یاس و نومیدی، سرکشی و طغیان، خشم و شرارت، احساس حقارت، حزن و اندوه، تنفر و دشمنی را برای دانش آموزان به ارمغان بیاورد.

ت) مشارکت افراد ذی‌نفع (دانش آموزان، اولیای دانش آموزان و عوامل اجرایی مدرسه) در تنظیم مقررات و ضوابط در نظر گرفته شود تا از بار منفی "مقررات روایتی و از قبل تنظیم شده" کاسته و به دلیل همراه داشتن حس تعلق، ضمانت

پدیده‌های آموزشی از «بیرون» اداره کرد. یکی از یافته‌های مهم پژوهش‌های تطبیقی در آموزش و پرورش، این است که نظام‌های آموزشی در ارتباط دائم و لازم با دیگر نظام‌های مربوط (فرهنگ، اقتصاد و سیاست...) عمل کند؛ از این رو، نمی‌توان دور مدرسه حصاری کشید تا دانش آموزان را جدا از متن جامعه تربیت کرد. مطالعات تطبیقی در نظام‌های تربیتی به شناخت منجر می‌شود. این شناخت جز آن که سبب توسعه دانش آموزش و پرورش تطبیقی می‌شود، چگونگی و چرایی موقعیت‌های تربیتی را به مسوولان و مربیان نظام‌های آموزشی می‌شناساند (۱۷). با توجه به این مطالب پژوهش حاضر با هدف بررسی مقررات انضباطی مدارس در ایران و کشورهای منتخب به روش کیفی از نوع تطبیقی انجام شد. نتایج حاکی از آن بود که در حوزه طراحی و تدوین مقررات انضباطی، ایران در مقایسه با کشورهای مورد مطالعه دارای کاستی‌های مبنایی (تمرکزگرایی در تدوین، کلی‌گویی و دورماندن از تشریح جزئیات، اولویت یافتن جنبه تنبیهی بر پیشگیری) و نیز اجرایی (ملاک قرار دادن آیین‌نامه‌های بالادستی، نادید گرفتن توان نهادهای حمایتی، عدم توجه به شرایط اقتضایی و متناسب با کلیت دانش آموز و ناهماهنگی با مقررات خانوادگی) است که با کاربست راهکارهای پیشنهادی زیر می‌توان اقدام به رفع آن‌ها نمود:

الف) سطوح عالی ستادی از جمله شورای عالی آموزش و پرورش می‌توانند اقدام به تدوین سیاست‌های کلی انضباطی نموده و می‌توانند به مدارس اجازه دهند تا خط مشی اجرایی را خود تدوین کرده و پیوسته آن را مورد پایش قرار دهند. در این صورت شکاف‌های موجود در برخی از حوزه‌ها از منظر قوانین انضباطی مدارس همانند مسائل مربوط به سیاست‌های ضد زورگویی و تهدید، استفاده از تلفن همراه و جایگاه والدین و پلیس وجود دارند حل و فصل می‌شوند.

ب) با تشریح بیشتر مقررات انضباطی و پرداختن به جزئیات

در نتیجه رعایت نکردن مقررات و بی‌انضباطی و غیره در آن‌ها می‌شود. لذا با توجه به این مهم ضرورت هماهنگی بیش از پیش مقررات خانه و مدرسه احساس می‌شود که با برگزاری نشست‌های منظم قابل حصول است.

د) از آنجا که محور تمامی کارها در مدرسه و هدف نهایی آموزش و پرورش تربیت صحیح دانش آموز است، لذا نباید دانش آموزان را فدای انضباط در مدرسه کرد، بلکه باید با استفاده از راهکارهای مناسب انضباط و مقررات مدرسه را در خدمت دانش آموزان درآورد، تا زمینه هدایت مطلوب و شایسته آنها فراهم شود. رعایت انضباط و مقررات موجب شادی و نشاط در فرد، سازش مناسب فردی و اجتماعی، احساس امنیت و اعتماد به نفس و جلب توجه دیگران می‌شود.

تقدیر و تشکر

نویسندگان صمیمانه از کلیه کسانی که در انجام این تحقیق یاری و راهنمایی نمودند تشکر و قدردانی به عمل می‌آورند.

و قابلیت اجرایی شدن را در پی داشته باشد.

ث) همواره به این نکته توجه گردد که دانش آموز یک کل است، به این معنا که او تنها یک موجود علمی و ذهنی نیست، بلکه یک موجود عاطفی و اجتماعی نیز هست و در این حالت تجربیات قبلی وی، احساسات و... جملگی باید در تدوین مقررات انضباطی جای داشته باشند.

ج) در برخی مواقع بی‌انضباطی دانش آموزان ناشی از نبود هماهنگی در روش‌های رفتاری خانه و مدرسه است. یعنی هماهنگی کامل میان اولیای خانه و مدرسه در اجرای مقررات و شیوه‌های تربیتی آنها وجود ندارد. اگر دانش آموز میان الگوهای تربیتی خانه و مدرسه تضاد و مغایرتی مشاهده کند، قطعاً به دام شک و تردید گرفتار خواهد شد و نمی‌داند کدام الگوی تربیتی را انتخاب کند. اگر مدرسه درست می‌گوید، پس چرا رفتار خانواده با آن مغایر است. اگر والدین راه صحیح را نشان می‌دهند، پس چرا مدرسه آن را نمی‌پذیرد. این اختلاف و دوگانگی در میان الگوهای تربیتی بدترین وضع روحی - روانی را برای دانش آموزان فراهم می‌کند که اغلب موجب سردرگمی، بلا تکلیفی و

References

- Ahmadi, AA. Students' attitude towards school discipline regulations. Tehran: Supreme Council of Education. 2007. [Persian]
- Tebbit, M. Philosophy of Law: An Introduction. London: Routledge. 2005.
- Tari, Z. Comparative Study of Disciplinary Regulations for Iranian, American and South Korean Schools. Master's thesis, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'ei University, Tehran. 2006. [Persian]
- Paknahad, G. Analytical and Comparative Study of Disciplinary Regulations for Schools in Iran, UAE and Kuwait. Master's Thesis. Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'ei University. 2009. [Persian]
- Imani, M. Bullying in school and the role of parents and coaches in coping with it. Journal of Payvand, 2004: 13(8):14-19. [Persian]
- Secretariat of the Supreme Council of Education. School Executive Code. Tehran: Ministry of Education. 2000. [Persian]
- Ministry of education uk. School discipline and pupil behavior policies, guidance for schools, 2012. <http://www.education.gov.uk>.
- UNESCO-IBE. World Data on Education: Education in Germany. Seventh edition. Geneva: International Bureau of Education. 2012. <http://www.ibe.unesco.org>.
- UNESCO-IBE. World Data on Education: Education in France. Seventh edition. Geneva: International Bureau of Education. 2012. <http://www.ibe.unesco.org>.
- UNESCO-IBE. World Data on Education: Education in Finland. Seventh edition. Geneva: International Bureau of Education. 2012. <http://www.ibe.unesco.org>.
- UNESCO-IBE. World Data on Education: Education in Turkey. Seventh edition. Geneva: International Bureau of Education. 2012. <http://www.ibe.unesco.org>.

- 12- UNESCO-IBE. World Data on Education: Education in Japan. Seventh edition. Geneva: International Bureau of Education. 2012. <http://www.ibe.unesco.org>.
- 13- UNESCO-IBE. World Data on Education: Education in Malaysia. Seventh edition. Geneva: International Bureau of Education. 2012. <http://www.ibe.unesco.org>.
- 14- Memon, GR. Education in Pakistan: The Key Issues, Problems and the New Challenges. Karachi: Department of Education. 2007.
- 15- UNESCO-IBE. World Data on Education: Education in UAE. Seventh edition. Geneva: International Bureau of Education. 2012. <http://www.ibe.unesco.org>.
- 16- Hosseini, H. School-based prevention of juvenile delinquency. Master's Thesis. Faculty of Law and Political Sciences of Tehran University. 2010. [Persian]
- 17- Aghazadeh, A. Comparative education. Tehran: SAMT. 2014. [Persian]

Comparative Study of Disciplinary Provisions in Iranian Schools and Selected Countries

Mohsen Farmahini Farahani¹, Ahmad Talei Fard, Mahmoud Omid, Seyyed Rouhollah Mousavi

Abstract

Introduction: In the current age, all nations, with any advanced or progressive social and political system, are particularly interested in the issue of educational planning and reform. Therefore, the purpose of this study is to identify and compare the governing principles, regulatory and enforcement procedures. Discipline as well as identifying the legal disadvantages of disciplinary matters in schools in Iran through comparisons with several other countries in order to obtain implications and guidelines for improving the regulation, adoption and implementation of such regulations in the country.

Methods: This is a qualitative study that has been done by comparative method. The research sample of Iran and selected countries (England, Germany, Finland, France, Turkey, Japan, Malaysia, Pakistan and the United Arab Emirates), due to their high ranking in world education and cultural commonality and regional proximity to The target was chosen. The analysis of collected data using the Brady pattern was carried out in four stages of description, interpretation, neighborhood, and comparison.

Results: Overlapping focus on disciplinary laws in the country is ongoing, and schools do not have a specific discretion regarding decision-making in these cases. Also, a comparative review of the regulations showed that in the disciplined laws of the country that are concentrated, two of their “devotion history” some of them, and “silence and, in some cases, legal gaps”, can be identified and contemplated in some new disciplinary cases.

Conclusion: Legislators and educational planners can use the results of the study to develop appropriate measures for the modification and revision of the disciplinary rules of schools. Educational managers will also be able to adapt the results based on their practical experience and to obtain the satisfaction of teachers, students and parents.

Keywords: School Discipline Regulations, Comparative Analysis, Iran, Selected Countries.